

Cauza 205/84
Comisia Comunităților Europene
împotriva
Republicii Federale Germania
„Libertatea de a presta servicii – Asigurare”

HOTĂRÂREA CURȚII
din 4 decembrie 1986

În Cauza 205/84,

Comisia Comunităților Europene, reprezentată de către consilierul său juridic, F.-W. Albrecht, în calitate de agent, asistat de E. Steindorff, profesor la Facultatea de Drept din cadrul Universității din München, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul lui M. Beschel, membru al Serviciului său Juridic, bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

reclamantă,

susținută de

1) Regatul Țărilor de Jos, reprezentat de către I. Verkade, secretar general la Ministerul Afacerilor Externe, în calitate de agent, cu domiciliul ales în Luxemburg, la Ambasada Țărilor de Jos, 5 rue C. M. Spoo,

2) Regatul Unit, reprezentat de către J. R. J. Braggins, din cadrul Treasury Solicitor's Department, Queen Anne's Chambers, Londra, în calitate de agent, asistat de N. Phillips, QC, și de P. Lasok, Barrister, cu domiciliul ales în Luxemburg, la sediul Ambasadei Regatului Unit, 28 boulevard Royal,

intervenienți,

împotriva

Republicii Federale Germania, reprezentată de M. Seidel, mandatar ad litem, Ministerialrat la Ministerul Federal al Economiei, asistat de R. Lukes, profesor la Facultatea de Drept din cadrul Universității din Münster, cu domiciliul ales în Luxemburg, la sediul Ambasadei Republicii Federale Germania, 20-22 Avenue Emile Reuter,

pârâtă,

susținută de

1) Regatul Belgiei, în persoana ministrului Relațiilor Externe, reprezentat de R. Hoebaer director în cadrul Ministerului Afacerilor Externe, al Comerțului Exterior și al Cooperării pentru Dezvoltare, în calitate de agent, cu domiciliul ales în Luxemburg, la Ambasada Belgiei, 4 Rue des Girondins,

2) Regatul Danemarcei, reprezentat de către L. Mikaelson, consilier juridic la Ministerul Afacerilor Externe, în calitate de agent, asistat de Claus Gulmann, profesor de drept, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul Chargé d'Affaires danez, Ib Bodenhagen, consilier ministerial, la Ambasada Regală a Danemarcei, 11B boulevard Joseph-II,

3) Republica Franceză, reprezentată de către G. Guillaume, director al Departamentului Afaceri Juridice din cadrul Ministerului Relațiilor Externe, în calitate de agent, cu domiciliul ales în Luxemburg, la Ambasada Franței, 2 Rue Bertholet,

4) Irlanda, reprezentată de L. J. Dockery, Chief State Solicitor, Dublin Castle, Dublin, în calitate de agent, cu domiciliul ales în Luxemburg, la Ambasada Irlandei, 28 route d'Arlon,

5) Republica Italiană, în persoana agentului său, L. Ferrari Bravo, șef al Departamentului de Contencios Diplomatic, Tratatate și Afaceri Legislative, în calitate de agent, reprezentat și asistat de O. Fiumara, Avvocato dello Stato, cu domiciliul ales în Luxemburg, la Ambasada Republicii Italiene, 5 rue Marie- Adélaïde,

intervenienți,

având ca obiect constatarea faptului că Republica Federală Germania nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul Tratatului CEE, în special al articolelor 59 și 60, în domeniul libertății de prestare a serviciilor de asigurare, inclusiv de coasigurare, și în temeiul Directivei 78/473 a Consiliului din 30 mai 1978 de coordonare a actelor cu putere de lege și actelor administrative în domeniul coasigurării comunitare (JO L 151, p. 25),

CURTEA,

constituită din Mackenzie Stuart, președinte, Y. Galmot, C. Kakouris, T. F. O'Higgins și F. Schockweiler, președinți de cameră, G. Bosco, T. Koopmans, O. Due, U. Everling, K. Bahlmann și R. Joliet, judecători,

avocat general: Sir Gordon Slynn

grefier: domnul J. A. Pompe, grefier adjunct

având în vedere raportul ședinței completat în urma procedurii orale din 6 și 7 noiembrie 1985,

după ascultarea concluziilor avocatului general prezentate în ședința din 20 martie 1986,

pronunță prezenta

HOTĂRÂRE

1 Prin cererea depusă la grefa Curții la 14 august 1984, Comisia Comunităților Europene a introdus, în temeiul articolului 169 din Tratatul CEE, o acțiune având ca scop constatarea faptului că Republica Federală Germania,

a) prin aplicarea *Versicherungsaufsichtsgesetz* (Legea privind controlul societăților de asigurare, denumită în continuare „VAG”), astfel cum a fost modificată de *Vierzehntes Änderungsgesetz* (Cea de-a paisprezecea Lege de modificare a *Versicherungsaufsichtsgesetz*) din 29 martie 1983 (BGB1. I, p. 377), care supune obligației de stabilire și de autorizare societățile de asigurare din Comunitate, care doresc să furnizeze Republicii Federale Germania – prin intermediul unor reprezentanți, mandatar, agenți și al altor intermediari – prestații de asigurare directă (cu excepția asigurărilor de transport) și interzice intermediarilor din asigurări, stabiliți în Republica Federală Germania, să propună rezidenților contracte de asigurare cu asigurători stabiliți în alt stat membru, Republica Federală Germania nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolelor 59 și 60 din Tratatul CEE;

b) prin punerea în aplicare a celei de-a paisprezecea Legi de modificare a VAG, care vizează transpunerea Directivei 78/473 a Consiliului din 30 mai 1978 de coordonare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative în domeniul coasigurării comunitare (JO L 151, p. 25) nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolelor 59 și 60 din tratat și al directivei menționate anterior, în măsura în care dispozițiile legii prevăd pentru coasigurarea comunitară ca asigurătorul principal (în cazul riscurilor situate în Republica Federală Germania) să fie stabilit în statul respectiv și autorizat de acesta să acopere singur riscurile asigurate;

c) stabilind, prin intermediul *Bundesaufsichtsamt für das Versicherungswesen* (Oficiul Federal de control al asigurărilor) și în cadrul transpunerii directivei menționate anterior, praguri prea înalte pentru riscurile din domeniul asigurărilor contra incendiilor, al asigurărilor de răspundere civilă pentru aeronave și al asigurărilor de răspundere civilă generală – riscuri care pot face obiectul unei coasigurări comunitare – în măsura în care coasigurarea ca serviciu este exclusă în Republica Federală Germania în cazul riscurilor aflate sub pragurile respective, Republica Federală Germania nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 1 alineatul (2) și al articolului 8 din Directiva 78/473, precum și al articolelor 59 și 60 din tratat.

2 Comisia a introdus, de asemenea, acțiuni în neîndeplinirea obligațiilor împotriva Republicii Franceze (Cauza 220/83), Danemarcei (Cauza 252/83) și Irlandei (Cauza 206/84), referitor la transpunerea, de către aceste state membre, a Directivei 78/473. Capetele de cerere susținute de Comisie în cadrul acestor acțiuni coincid în mare măsură cu cele enunțate la literele (b) și (c) din prezenta cauză. Pe de altă parte, aceste acțiuni nu conțin capete de cerere care corespund celui de la litera (a), deși, în respectivele state membre, legislația generală aflată sub controlul societăților de asigurare presupune restricții similare celor care fac obiectul capătului de cerere în cauză.

3 În prezenta cauză, guvernele belgian, danez, francez, irlandez și italian au intervenit pentru a susține Republica Federală Germania, în timp ce guvernele britanic și olandez au intervenit în sprijinul Comisiei.

4 În ceea ce privește dispozițiile legislației germane în cauză, directivele comunitare de coordonare din sectorul asigurărilor și mijloacele și argumentele părților la acțiune, cât și cele ale intervenienților, se face trimitere la raportul pentru ședință. Aceste elemente din dosar nu sunt reluate mai jos decât în măsura în care acestea sunt necesare pentru raționamentul Curții.

I – Cu privire la admisibilitate

5 Cu titlu preliminar, trebuie să se examineze anumite aspecte legate de admisibilitate care au fost dezbătute în fața Curții.

6 Guvernul irlandez a susținut că, prin introducerea tuturor acestor acțiuni, Comisia încearcă să anticipeze procedurile inițiate deja de Consiliu, în temeiul articolului 57 alineatul (2) din tratat. Propunerea pentru a doua directivă privind asigurarea directă, alta decât asigurarea de viață (JO 1976, C 32, p. 2, denumită în continuare “propunerea pentru a doua directivă”), supusă în prezent examinării Consiliului, tratează exact aceleași probleme ca și cele din prezenta speță, cu privire la definirea sferei de aplicare a libertății de prestare a serviciilor. Guvernul irlandez consideră că, de fapt, Comisia îi cere Curții să îndeplinească sarcina pe care tratatul i-a atribuit-o Consiliului.

7 În această privință, trebuie remarcat faptul că, în temeiul articolului 155 din Tratatul CEE, Comisia are sarcina de a asigura aplicarea dispozițiilor tratatului. În îndeplinirea acestei misiuni, în cazul în care Comisia consideră că un stat membru nu și-a îndeplinit una dintre obligațiile care îi revin în temeiul tratatului, este liberă să introducă o acțiune în temeiul articolului 169. Simplul fapt că propunerea unui act legislativ care, dacă ar fi adoptat și transpus în dreptul național, ar fi de natură să pună capăt încălcărilor susținute de Comisie, a fost deja înaintată Consiliului, nu împiedică introducerea unei astfel de acțiuni în neîndeplinirea obligațiilor de către Comisie.

8 Guvernul francez și irlandez au susținut că, de fapt, Comisia pune la îndoială conformitatea Directivei 78/473 cu tratatul și, astfel, contestă legalitatea acesteia. Dar, Comisia nu a introdus, în timp util, o acțiune în anulare împotriva directivei respective. Aceste guverne își exprimă, prin urmare, îndoiele serioase privind admisibilitatea acțiunii Comisiei, care pune în discuție un text de drept comunitar considerat definitiv.

9 Trebuie să se constate că acest argument evidențiază o divergență privind interpretarea directivei. În acțiunea sa, Comisia interpretează directiva în cauză în conformitate cu interpretarea articolelor 59 și 60 din tratat, în timp ce cele două guverne înțeleg directiva în mod contrar interpretării respective a articolelor 59 și 60. Or, aceste probleme de interpretare nu pot fi rezolvate decât prin analizarea fondului cauzei.

10 În aceste condiții, nu există niciun motiv pentru care Curtea să nu poată proceda la analizarea fondului.

II – Cu privire la fond

A – Cu privire la primul capăt de cerere al Comisiei

1) Cu privire la obiectul capătului de cerere

11 Din însuși textul concluziilor Comisiei rezultă că primul capăt de cerere se referă la obligațiile de autorizare și stabilire impuse de VAG oricărui prestator de servicii din sectorul asigurării directe în general, cu excepția asigurărilor de transport, care nu sunt supuse acestor obligații, și a coasigurării comunitare care face obiectul celui de al doilea și al treilea capăt de cerere. În plus, Curtea observă că, la ședință, Comisia a precizat că acțiunea nu privește asigurările obligatorii.

12 În schimb, drept răspuns la o întrebare a Curții, Comisia a explicat că primul capăt de cerere se referă și la asigurările de viață, spre deosebire de capetele de cerere referitoare la coasigurarea comunitară. În cursul procedurii orale, guvernul german a confirmat că nu a pus niciodată la îndoială faptul că aceste asigurări erau vizate de acțiunea introdusă împotriva sa. Cu toate acestea, anumite guverne care au intervenit în sprijinul Republicii Federale Germania au considerat răspunsul Comisiei ca fiind o încercare de a extinde obiectul acțiunii, privându-le astfel de posibilitatea de a prezenta argumente referitoare la situații speciale din sectorul asigurărilor de viață.

13 În această privință, trebuie să se constate că avizul motivat, precum și cererea, sunt redactate în termeni generali și se referă la dispozițiile germane care se aplică și asigurărilor de viață. Este adevărat că aceste două documente nu menționează faptul că Directiva 73/239 a Consiliului din 24 iulie 1973 de coordonare a actelor cu putere de lege și actelor administrative privind inițierea și exercitarea activității de asigurare directă, alta decât asigurarea de viață (JO L 228, p. 3) și Directiva 78/473 referitoare la coasigurarea comunitară și nu la Directiva 79/267 a Consiliului din 5 martie 1979 de coordonare a actelor cu putere de lege și actelor administrative privind inițierea și exercitarea activității de asigurare directă de viață (JO L 63, p. 1). Această situație se poate explica totuși prin faptul că, în privința aspectelor relevante pentru prezenta acțiune, directiva din 1979 nu diferă de cea din 1973. Deși asigurările de viață pun efectiv probleme specifice, în special în ceea ce privește condițiile de asigurare și investițiile rezervelor tehnice, aceste probleme pot fi diferențiate de cele legate de cerințele de stabilire și de autorizare, singurele aspecte contestate de Comisie în cadrul primului capăt de cerere. În aceste condiții, răspunsul Comisiei ar trebui considerat ca o precizare, și nu ca o extindere a acțiunii.

14 În concluzia sa referitoare la primul capăt de cerere, Comisia a menționat, separat, faptul că VAG le interzice intermediarilor stabiliți în Republica Federală Germania să le propună rezidenților contracte de asigurare cu asigurători stabiliți în alt stat membru. În cadrul procedurii în fața Curții, Comisia și Guvernul Regatului Unit au susținut că, oferind sfaturi privind alegerea asigurărilor și a asigurătorilor, intermediarii respectivi acționează numai în

interesul asiguraților. Motivele invocate de guvernul german, care țin de protejarea persoanelor în cauză, nu pot justifica, prin urmare, în niciun fel interdicția respectivă, cu atât mai puțin cu cât, conform acestui guvern, VAG nu le interzice asiguraților rezidenți ai Republicii Federale să se adreseze direct societății de asigurare străine în cauză.

15 Guvernul german a replicat că, atunci când asiguratul se adresează, din proprie inițiativă, direct societății de asigurare străine, este conștient că renunță la protecția oferită de legislația țării sale. Dimpotrivă, în cazul în care asiguratul se adresează unui intermediar stabilit în Republica Federală Germania, acesta are de a face cu o societate indigenă, care totuși își exercită activitatea în interesul societății de asigurare și, în cazul de față, în interesul unei societăți care nu e nici stabilită, nici autorizată în Germania. Interdicția în cauză constituie, prin urmare, un complement necesar cerințelor de stabilire și de asigurare.

16 În această privință, trebuie să se amintească faptul că profesia de intermediar în sectorul asigurărilor nu face obiectul niciunei reglementări comunitare care să îi permită Curții să constate că un astfel de intermediar își exercită activitatea în interesul uneia dintre părțile la contractul de asigurare. În plus, faptul că contractul de asigurare a fost negociat cu ajutorul unui intermediar nemandat de către societatea de asigurare străină nu poate schimba natura contractului respectiv în privința prestării de servicii furnizate asiguratului de către societatea respectivă. Rezultă că, în privința normelor privind libertatea de a presta servicii, interdicția în cauză nu poate fi separată de capătul de cerere care privește obligațiile de stabilire și de autorizare impuse societății de asigurare în calitate de prestator de servicii și că, prin urmare, este suficientă pronunțarea Curții cu privire la acest capăt de cerere.

17 Prin urmare, trebuie să se concluzioneze că primul capăt de cerere al Comisiei privește sectorul asigurărilor în ansamblul său, cu excepția asigurărilor de transport, al coasigurării comunitare și al asigurărilor obligatorii și că acesta vizează cerințele de stabilire și de autorizare impuse de legislația germană asigurătorilor comunitari în calitate de prestatori de servicii în sensul tratatului.

2) Cu privire la prestarea serviciilor în domeniul asigurărilor

18 Conform articolului 59 alineatul (1) din tratat, eliminarea restricțiilor cu privire la libertatea de a presta servicii în interiorul Comunității se extinde la toate serviciile furnizate de resortisanții statelor membre stabiliți într-un stat din Comunitate, altul decât cel al destinatarului prestației. În temeiul articolului 60 alineatul (1), sunt considerate ca servicii, în sensul tratatului, prestațiile furnizate, în mod normal, contra unei remunerații, în măsura în care acestea nu sunt reglementate de dispoziții referitoare la libera circulație a mărfurilor, a capitalurilor și a persoanelor.

19 În privința prestațiilor de servicii astfel definite, aceste articole impun eliminarea oricărei restricții privind libera lor circulație, sub rezerva dispozițiilor de la articolul 61 și a dispozițiilor de la articolele 55 și 56, la care face trimitere articolul 66. Deși aceste ultime dispoziții nu fac obiectul prezentei acțiuni, guvernul italian a amintit că, în conformitate cu articolul 61 alineatul (2), liberalizarea asigurărilor legate de circulația capitalurilor trebuie să fie realizată în armonie cu liberalizarea progresivă a circulației capitalurilor. În această privință, trebuie totuși să se sublinieze că Prima Directivă a Consiliului din 11 mai 1960

pentru punerea în aplicare a articolului 67 din tratat (JO 1960, p. 921) a prevăzut deja că statele membre trebuie să acorde orice autorizație de schimb, aferentă circulației capitalurilor, necesară pentru transferurile în executarea contractelor de asigurări, pe măsură ce contractele încep să beneficieze de libera circulație a serviciilor, în aplicarea articolelor 59 și următoarelor din tratat.

20 Deși normele privind circulația capitalurilor nu sunt de natură să restrângă libertatea de a încheia contracte de asigurare sub forma prestărilor de servicii în temeiul articolelor 59 și 60, se pune totuși problema stabilirii sferei de aplicare a acestor articole, în raport cu problema dispozițiilor tratatului referitoare la dreptul de stabilire.

21 În această privință, trebuie să se recunoască faptul că o societate de asigurare a unui alt stat membru, care menține, în statul membru în cauză, o prezență permanentă, intră sub incidența dispozițiilor tratatului privind dreptul de stabilire, chiar dacă această prezență nu a luat forma unei sucursale sau a unei agenții, ci se exercită prin intermediul unui simplu birou, gestionat de personalul societății, sau de o persoană independentă, dar mandatată pentru a acționa în permanență pentru societatea în cauză, astfel cum ar acționa o agenție. Având în vedere definiția menționată anterior, de la articolul 60 alineatul (1), o astfel de societate de asigurare nu se poate prevala, prin urmare, de articolele 59 și 60 în privința activităților sale din statul membru în cauză.

22 De asemenea, astfel cum a constatat Curtea în Hotărârea sa din 3 decembrie 1974 (Van Binsbergen, 33/74, Rec. p. 1299), unui stat membru nu i se poate nega dreptul de a lua măsurile necesare pentru a împiedica utilizarea libertății garantate de articolul 59 de către un prestator a cărui activitate este, în totalitate sau în mare parte, direcționată spre teritoriul său, pentru a se sustrage de la regulile de conduită profesională care i s-ar aplica dacă ar fi stabilit pe teritoriul statului respectiv, o astfel de situație putând face obiectul unui control jurisdicțional în temeiul dispozițiilor capitolului referitor la dreptul de stabilire, și nu în temeiul dispozițiilor de la capitolul privind prestarea de servicii.

23 În fine, trebuie să se menționeze faptul că, având în vedere că sfera de aplicare a articolelor 59 și 60 este definită în funcție de locurile de stabilire sau de rezidență a prestatorului de servicii și a destinatarului lor, pot apărea probleme speciale, atunci când riscul acoperit de contractul de asigurare este situat pe teritoriul unui stat, altul decât cel al titularului poliței, destinatarul serviciilor. Aceste probleme, care nu au făcut obiectul dezbaterilor în fața Curții, nu vor fi examinate de aceasta în cadrul prezentei cauze. Următoarea examinare privește, prin urmare, numai asigurările împotriva unor riscuri din statul membru al titularului poliței (denumit în continuare „stat destinatar”).

24 Din cele menționate anterior reiese că prestările de servicii care trebuie examinate pentru a se pronunța cu privire la prezenta acțiune privesc numai contractele de asigurare împotriva riscurilor dintr-un stat membru și încheiate, de un titular de poliță care este stabilit sau rezident în statul respectiv, cu un asigurător stabilit în alt stat membru și care nu are o prezență permanentă în primul stat și nici nu își direcționează activitățile, în totalitate sau în mare parte, spre teritoriul statului respectiv.

3) Cu privire la conformitatea cu articolele 59 și 60 din tratat a cerințelor care fac obiectul litigiului

25 Conform unei jurisprudențe constante a Curții, articolele 59 și 60 din tratat au devenit direct aplicabile la expirarea perioadei de tranziție, fără ca aplicabilitatea lor să fie subordonată armonizării sau coordonării legislațiilor statelor membre. Aceste articole cer nu doar eliminarea tuturor discriminărilor împotriva prestatorului pe bază de naționalitate, ci și a tuturor restricțiilor privind libertatea de prestare a serviciilor, impuse pe motivul că acesta este stabilit în alt stat membru decât cel în care trebuie furnizat serviciul respectiv.

26 Având în vedere că guvernul german și anumite guverne care au intervenit în sprijinul său au făcut referire la articolul 60 alineatul (3), pentru a susține că statul destinatar poate aplica legislația sa de control și asigurătorilor stabiliți în alt stat membru, este necesar să se adauge, astfel cum a precizat Curtea, în special în Hotărârea sa din 17 decembrie 1981 (Webb, 279/80, Rec. p. 3305), că alineatul respectiv are ca scop, în primul rând, să îi ofere prestatorului posibilitatea de a-și exercita activitatea în statul membru destinatar, fără discriminare în raport cu resortisanții statului în cauză. Cu toate acestea, din alineatul respectiv nu reiese că orice legislație națională aplicabilă resortisanților din statul respectiv și care vizează, în special, o activitate permanentă a societăților stabilite în acest stat, poate fi aplicată, integral și în același mod, unor activități cu caracter temporar, exercitate de societățile stabilite în alte state membre.

27 Cu toate acestea, Curtea a recunoscut, în special în hotărârile sale din 18 ianuarie 1979 (Van Wesemael, 110 și 111/78, Rec. p. 35) și din 17 decembrie 1981 (Webb, 279/80, menționată anterior) că, având în vedere natura specială a anumitor prestări de servicii, cererile specifice impuse prestatorului, care sunt motivate de aplicarea normelor care reglementează aceste tipuri de activități, nu pot fi considerate ca fiind incompatibile cu tratatul. Cu toate acestea, prestarea liberă a serviciilor, ca principiu fundamental al tratatului, nu poate fi limitată decât de reglementări justificate de interesul general și care se aplică oricărei persoane sau societate care exercită o activitate pe teritoriul statului destinatar, în măsura în care acest interes nu este salvagardat de dispozițiile la care este supus prestatorul în statul membru în care este stabilit. În plus, cerințele respective trebuie să fie necesare în mod obiectiv, pentru garantarea respectării regulilor de conduită profesională și asigurarea protejării intereselor care constituie obiectivul acestora.

28 Este necesar să se constate că cerințele în cauză din prezenta acțiune, și anume obligațiile impuse unui asigurător stabilit într-un alt stat membru, autorizat de autoritatea de control a acestuia și supus controlului autorității respective, de a avea o unitate stabilă pe teritoriul statului destinatar și de a obține o autorizație separată de la autoritatea de control a statului în cauză, reprezintă restricții privind prestarea liberă a serviciilor, în măsura în care acestea cresc costul unor astfel de servicii în statul destinatar, în special atunci când activitățile de asigurător în statul respectiv au un caracter pur ocazional.

29 Rezultă că aceste cerințe nu pot fi considerate compatibile cu articolele 59 și 60 din tratat, decât în cazul în care se stabilește că există, în domeniul de activitate luat în considerare, motive imperative, legate de interesul general, care justifică restricțiile privind prestarea liberă a serviciilor, că acest interes nu este asigurat deja de normele statului de stabilire și că nu se poate obține același rezultat prin norme mai puțin restrictive.

a) Cu privire la existența unui interes care justifică anumite restricții privind libertatea de prestare a serviciilor în domeniul asigurărilor

30 Astfel cum au afirmat guvernul german și intervenienții în sprijinul său, fără a fi contraziși de Comisie, și nici de guvernele britanic și olandez, sectorul asigurărilor reprezintă un domeniu cu o sensibilitate specială din punct de vedere al protecției consumatorului, în calitate de titular al poliței și de asigurat. Acest lucru rezultă în special din caracterul specific al serviciului furnizat de asigurator, care este legat de evenimentele viitoare, a căror desfășurare sau, în orice caz, a căror inițiere, este incertă la încheierea contractului. Asiguratul, care, după depunerea unei cereri de despăgubire, nu obține despăgubirea solicitată, se poate afla într-o situație foarte precară. De asemenea, de regulă, este foarte dificil pentru asigurat să estimeze dacă perspectivele de evoluție a situației financiare a asiguratorului și a clauzelor contractului, cel mai adesea impuse de asigurator, îi oferă suficiente garanții că va fi despăgubit în cazul în care va face o cerere de despăgubire.

31 În plus, astfel cum a subliniat guvernul german, trebuie să se ia în considerare că, în anumite domenii, asigurarea a devenit un fenomen în masă. De fapt, contractele sunt încheiate de un număr atât de mare de titulari de polițe, încât protejarea intereselor asiguraților și ale terților prejudiciați afectează practic întreaga populație.

32 Aceste caracteristici speciale, proprii sectorului asigurărilor, au determinat toate statele membre să introducă legislații care supun societățile de asigurare la norme imperative, atât în ceea ce privește situația lor financiară, cât și condițiile de asigurare pe care le aplică, și la o verificare permanentă a respectării acestor norme.

33 Prin urmare, se pare că, în domeniul respectiv, există motive imperative legate de interesul general care pot justifica restricțiile privind libertatea de prestare a serviciilor, cu condiția ca, totuși, normele statului de stabilire să nu fie suficiente pentru atingerea nivelului de protecție necesar și ca cerințele statului destinat să nu depășească ceea ce este necesar în această privință.

b) Cu privire la problema stabilirii dacă interesul general nu este deja protejat de normele statului de stabilire

34 Comisia, precum și guvernele britanic și neerlandez, susțin că, în orice caz, de la adoptarea primelor Directive de coordonare 73/239 și 79/267, controlul autorităților din statul de stabilire respectă în mare măsură considerentele de protecție menționate anterior.

35 În această privință, trebuie să se constate, cu titlu introductiv, că, în conformitate cu preambulele, considerentele și textele dispozițiilor lor, aceste două directive au ca scop facilitarea înființării de sucursale sau agenții într-un stat membru, altul decât cel în care este situat sediul. Acestea reglementează relațiile dintre, pe de o parte, legislația și autoritatea de control a statului în care se află sediul și, pe de altă parte, cele ale statelor unde societatea și-a înființat sucursale sau agenții, dar nu vizează activitățile pe care societatea le exercită sub formă de prestări de servicii în sensul tratatului. Prin urmare, nu este posibil ca dispozițiile

acestor directive să se aplice relației dintre statul de stabilire, unde se află sediul, sucursala sau agenția, și statul în care este furnizată prestarea serviciului. Această relație nu este vizată decât de propunerea pentru a doua directivă.

36 Cu toate acestea, trebuie să se examineze dacă cele două directive au prevăzut totuși condiții pentru exercitarea unor activități de asigurare suficient de echivalente în întreaga Comunitate și posibilități de control suficient de eficiente, pentru ca restricțiile impuse de statele destinate societăților prestatoare de servicii să fie eliminate în totalitate sau, cel puțin, parțial.

37 În ceea ce privește situația financiară a societăților de asigurare, cele două directive conțin dispoziții foarte detaliate cu privire la patrimoniul net al societății, și anume capitalul său propriu. Aceste dispoziții vizează asigurarea solvabilității societății, iar directivele impun autorității de control din statul membru în care își are sediul societatea să verifice starea de solvabilitate a întreprinderii „în privința ansamblului activităților sale”. Această expresie trebuie înțeleasă ca incluzând și activitățile exercitate sub forma prestărilor de servicii. Rezultă că statul destinat nu are dreptul să efectueze astfel de verificări, ci trebuie să accepte un certificat de solvabilitate, întocmit de autoritatea de control din statul membru, pe teritoriul căruia este situat sediul social al societății prestatoare de servicii. Conform guvernului german, care nu a fost contrazis de Comisie, acesta este cazul Republicii Federale Germania.

38 Dimpotrivă, cele două directive nu au armonizat normele naționale privind rezervele tehnice, adică mijloacele financiare care sunt imobilizate pentru a servi drept garanție pentru angajamentele asumate în temeiul contractelor subscrise și care nu fac parte din capitalul propriu al societății. În această privință, directivele au rezervat, în mod expres, directivelor ulterioare armonizarea necesară. Directivele 73/239 și 79/267 au oferit fiecărei țări în care se desfășoară o activitate de asigurare, posibilitatea de a stabili norme, în conformitate cu propriul drept, pentru calculul unor astfel de rezerve și de a determina natura și evaluarea activelor care reprezintă astfel de rezerve. Activele care corespund activităților exercitate în statul membru în cauză trebuie să fie localizate în acest stat și existența lor să fie monitorizată de autoritatea de control din statul respectiv, deși directivele prevăd obligația statului în care se află sediul societății de a se asigura că bilanțul acesteia prezintă active congruente și echivalente cu angajamentele asumate în toate țările în care aceasta își exercită activitatea. Eliminarea acestei cerințe de localizare este propusă doar de proiectul pentru a doua directivă, care vizează în special armonizarea dispozițiilor naționale referitoare la rezervele tehnice.

39 În cursul procedurii în fața Curții, guvernul german și guvernele care au intervenit în sprijinul său au demonstrat existența unor diferențe importante între normele naționale în vigoare în prezent și referitoare la rezervele tehnice, precum și la activele care reprezintă astfel de rezerve. În lipsa unei armonizări în această privință și a unei norme care să impună autorității de control din statul membru de stabilire să verifice respectarea normelor în vigoare în statul destinat, trebuie să se recunoască faptul că statul destinat este îndreptățit să ceară și să controleze respectarea propriilor norme privind rezervele tehnice referitoare la prestatorii de servicii furnizate pe teritoriul său, cu condiția ca aceste norme să nu depășească ceea ce este necesar pentru asigurarea protecției titularilor de polițe și a asiguraților.

40 În fine, în ceea ce privește condițiile de asigurare, cele două directive de coordonare nu presupun nicio armonizare și oferă fiecărui stat membru în care se desfășoară activitatea,

posibilitatea de a asigura respectarea propriilor norme imperative în raport cu activitățile exercitate pe teritoriul său. Propunerea pentru a doua directivă stabilește sfera de aplicare a unor astfel de norme imperative și exclude aplicarea acestora anumitor asigurări cu caracter comercial, care sunt definite detaliat. Având în vedere diferențele considerabile dintre normele naționale în această privință, trebuie să se constate că, în acest sens și sub aceeași rezervă, statul membru destinat este îndreptățit să ceară și să controleze respectarea propriilor norme în raport cu prestările de servicii furnizate pe teritoriul său.

41 Prin urmare, trebuie să se recunoască faptul că, la nivelul actual al dreptului comunitar, considerentele descrise mai sus privind protecția titularilor de polițe și a asiguraților justifică faptul că statul membru destinat asigură aplicarea propriei legislații în privința rezervelor tehnice și a condițiilor de asigurare, cu condiția ca cerințele acestei legislații să nu depășească ceea ce este necesar pentru asigurarea protecției titularilor de polițe și a asiguraților. Prin urmare, rămâne să se analizeze dacă este necesar ca acest control să fie efectuat în cadrul unui regim de autorizare și cu condiția ca societatea de asigurare să dispună de o unitate permanentă în statul destinat.

c) Cu privire la necesitatea unui regim de autorizare

42 Comisia nu îi contestă statului destinat dreptul de a exercita un anumit control în privința societăților de asigurare care furnizează prestări de servicii pe teritoriul său. La ședință, aceasta însăși a admis posibilitatea de a prevedea anumite măsuri de control prealabile oricărei exercitări de activități sub forma unor prestări de servicii de către societatea în cauză. Aceasta a susținut totuși că astfel de măsuri trebuie adoptate în cadrul unui regim mai puțin restrictiv decât cel al unei autorizări, fără a menționa eventualul mod de funcționare al unui astfel de regim.

43 Guvernul german și guvernele care au intervenit în sprijinul său susțin că nu poate fi exercitat controlul necesar în afara unui regim de autorizare care să permită o examinare prealabilă, înainte de începutul activităților, o supraveghere continuă a acestora și posibilitatea de a retrage autorizația în cazul unor încălcări grave și persistente.

44 În această privință, este necesar să se menționeze că, în toate statele membre, controlul societăților de asigurare este organizat în cadrul unui regim de autorizare și că necesitatea unui astfel de sistem este recunoscută de cele două directive de coordonare, în privința activităților vizate de acestea. Articolul 6 al fiecărei directive prevede ca fiecare stat membru să impună o autorizare oficială necesară pentru începerea activității de asigurare pe teritoriul său. Societatea care înființează sucursale sau agenții în alte state membre decât cel în care este sediul acesteia trebuie, prin urmare, să obțină o autorizație de la autoritatea de control a fiecăruia dintre aceste state.

45 De altfel, trebuie să se observe că propunerea pentru a doua directivă prevede menținerea acestui regim. Pentru fiecare stat membru în care societatea dorește să își exercite activitățile sub forma prestărilor de servicii, aceasta trebuie să obțină o autorizare oficială. Deși, conform propunerii, autorizarea trebuie obținută de la autoritatea de control din statul de stabilire, această autoritate trebuie să consulte totuși, în prealabil, autoritatea din statul destinat și să îi trimită toate actele necesare. Proiectul are în vedere, de asemenea, o colaborare permanentă

între cele două autorități de control, permițându-i, în special, autorității din statul de stabilire să ia toate măsurile necesare, putând merge până la retragerea autorizării, pentru a pune capăt încălcărilor care i-au fost notificate de către autoritatea de control din statul destinatar.

46 În aceste condiții, trebuie acceptat argumentul guvernului german, conform căruia numai cerința unei autorizări poate asigura un control eficient care, având în vedere considerentele anterioare, este justificat de motive care țin de protecția consumatorilor, în calitate de titulari de polițe și asigurați. Având în vedere că un sistem precum cel propus în proiectul pentru a doua directivă, care încredințează administrarea regimului de autorizare statului membru de stabilire, în colaborare strânsă cu statul destinatar, poate fi instaurat numai prin intermediul legislației, trebuie să se recunoască și faptul că, la nivelul actual al dreptului comunitar, statului destinatar îi revine sarcina de acordare și retragere a acestei autorizări.

47 Este necesar să se sublinieze totuși că autorizarea trebuie să fie acordată, la cerere, oricărei societăți stabilite într-un alt stat membru, care îndeplinește condițiile prevăzute de legislația statului destinatar, că aceste condiții nu se pot suprapune condițiilor legale echivalente, care sunt deja îndeplinite de statul de stabilire, și că autoritatea de control a statului destinatar trebuie să ia în considerare controalele și verificările efectuate deja în statul membru de stabilire. Conform guvernului german, care nu a fost contrazis de Comisie în această privință, regimul de autorizare german este pe deplin conform cu aceste cerințe.

48 De asemenea, trebuie să se analizeze dacă cerința de autorizare care, conform VAG, privește orice activitate de asigurare, cu excepția asigurărilor de transport, este justificată în toate cazurile în care se aplică. În această privință, s-a subliniat, în special de către guvernul britanic, că libera circulație a serviciilor este importantă mai ales pentru asigurările comerciale și că, în special pentru aceste asigurări, motivele de protecție a titularilor de polițe, invocate de guvernul german și guvernele care au intervenit în sprijinul său, nu se aplică.

49 Din cele menționate anterior rezultă că cerința de autorizare poate fi menținută numai în măsura în care aceasta este justificată de motive invocate de guvernul german, referitoare la protejarea titularilor de polițe și a asiguraților. De asemenea trebuie să se recunoască faptul că aceste motive nu au aceeași importanță pentru întreg sectorul de asigurări și că pot exista cazuri în care, datorită caracterului riscului asigurat și a titularului poliței, nu este necesară protejarea acestuia prin aplicarea unor norme imperative din dreptul său național.

50 Cu toate acestea, deși este adevărat că propunerea pentru a doua directivă a ținut seama de aceste considerente, excluzând din sfera de aplicare a normelor imperative din statul destinatar, în special, asigurările de natură comercială, definite în detaliu, trebuie să se constate, de asemenea, că, având în vedere elementele de drept și de fapt de care dispune, Curtea nu este în măsură să facă o astfel de distincție generală și să stabilească limitele acesteia cu suficientă precizie, pentru a determina cazurile particulare în care nevoia de protecție, caracteristică activităților de asigurare în general, nu justifică cerința unei autorizări.

51 Rezultă din cele menționate anterior că primul capăt de cerere al Comisiei trebuie să fie respins, în măsura în care acesta se opune cerinței de autorizare.

d) Cu privire la necesitatea unității

52 Dacă cerința unei autorizări reprezintă o restricție pentru libertatea de a presta servicii, cerința unei unități permanente constituie, de fapt, negarea acestei libertăți în sine. Acest lucru are drept consecință înlăturarea oricărei utilități a articolului 59 din tratat, al cărui obiect este tocmai eliminarea restricțiilor privind libertatea de a presta servicii a persoanelor care nu sunt stabilite în statul pe teritoriul căruia trebuie furnizat serviciul (a se vedea, în special, Hotărârea din 3 decembrie 1974, menționată anterior, Hotărârea din 26 noiembrie 1975, Coenen 39/75, Rec. p. 1547, și Hotărârea din 10 februarie 1982, Transporoute, 76/81, Rec. p. 417). Pentru ca o astfel de cerință să fie admisă, trebuie să se stabilească faptul că aceasta constituie o condiție indispensabilă pentru atingerea obiectivului urmărit.

53 În această privință, guvernul german subliniază, în special, faptul că cerința înființării unei unități în statul destinatar oferă autorității de control din statul respectiv posibilitatea de a verifica la fața locului și a monitoriza permanent activitatea exercitată de asiguratorul autorizat și că, în lipsa acestei cerințe, autoritatea respectivă nu ar putea să își îndeplinească sarcinile.

54 În jurisprudența sa, Curtea a subliniat deja, cel mai recent în Hotărârea sa din 3 februarie 1983 (Van Luipen, 29/82, Rec. p. 151), că aceste considerente de ordin administrativ nu pot justifica o derogare a unui stat membru de la normele de drept comunitar. Acest principiu se aplică cu atât mai mult atunci când derogarea în cauză are drept consecință împiedicarea exercitării uneia dintre libertățile fundamentale garantate de tratat. În speță, nu este de ajuns ca prezentarea pe loc a tuturor documentelor necesare pentru controlul autorităților statului destinatar să faciliteze îndeplinirea misiunii acestora. De asemenea, trebuie să se demonstreze că, și în cadrul unui regim de autorizare, aceste autorități nu și-ar putea îndeplini misiunea de control în mod eficient fără ca societatea să dispună, în statul membru respectiv, de o unitate permanentă în care să se păstreze toate documentele necesare.

55 Nu s-a demonstrat că acest lucru este valabil în cazul de față. Astfel cum s-a constatat anterior, dreptul comunitar în domeniul asigurărilor nu se opune, la nivelul actual, ca statul destinatar să ceară ca activele, care corespund rezervelor tehnice aferente activităților exercitate pe teritoriul său, să fie localizate în statul respectiv. În acest caz, prezența acestor active poate fi verificată pe loc, chiar dacă societatea nu dispune de nicio unitate permanentă în statul respectiv. În privința celorlalte condiții pentru desfășurarea activității, supuse controlului, Curtea consideră că acest control poate fi efectuat pe baza unor copii ale bilanțurilor, conturilor și documentelor comerciale, inclusiv ale condițiilor de asigurare și ale programelor de desfășurare a activităților, trimise din statul de stabilire și certificate în mod corespunzător de către autoritățile acestui stat membru. În cadrul unui regim de autorizare, este posibil ca societatea să fie supusă unor astfel de condiții de control, prin intermediul unei dispoziții din certificatul de autorizare, și să fie asigurată respectarea acestor condiții, dacă este cazul, prin retragerea certificatului respectiv.

56 Astfel, nu s-a stabilit că, în ceea ce privește protecția titularilor de polițe și a asiguraților, considerentele admise anterior fac indispensabilă cerința de stabilire a asiguratorului pe teritoriul statului destinatar.

57 În privința primului capăt de cerere al Comisiei, trebuie să se concluzioneze, prin urmare, că Republica Federală Germania nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolelor 59 și 60 din Tratatul CEE, supunând, prin *Versicherungsaufsichtsgesetz*, obligației de a deține o unitate pe teritoriul său, societățile de asigurare din Comunitate, care doresc să furnizeze, prin intermediul unor reprezentanți, mandatar, agenți și alți intermediari, servicii de asigurare directă, cu excepția asigurărilor de transport, sub rezerva asigurărilor obligatorii și a asigurărilor pentru care asigurătorul fie menține o prezență permanentă, echivalentă cu o agenție sau sucursală, fie își direcționează activitățile, în întregime sau în mare parte, către teritoriul Republicii Federale Germania.

B – Cu privire la al doilea capăt de cerere al Comisiei

58 Prin al doilea capăt de cerere, Comisia încearcă să constate o încălcare de către Republica Federală Germania, atât a Directivei 78/473 privind coasigurarea comunitară, cât și a articolelor 59 și 60 din tratat. Totuși, acest capăt de cerere se întemeiază, ca și primul capăt de cerere, pe teza că obligațiile de autorizare și de stabilire contravin articolelor 59 și 60 din tratat, în ceea ce privește ansamblul sectorului asigurărilor. Prin urmare, conform Comisiei, nu există niciun motiv pentru a face o distincție, în această privință, între situația asigurătorului în general și cea asigurătorului principal în special. Astfel, în conformitate cu afirmațiile Comisiei, Republica Federală Germania a încălcat articolele respective atunci când, transpunând Directiva 78/473 în dreptul național, i-a scutit de la obligațiile respective numai pe ceilalți coasigurători, nu și pe asigurătorul principal.

59 Comisia recunoaște că directiva este ambiguă în această privință, dar susține că trebuie interpretată în sensul conformității cu tratatul, ceea ce statele membre au recunoscut în declarația lor comună din cadrul procesului-verbal de la reuniunea Consiliului din 23 mai 1978. În consecință, directiva nu poate fi considerată, în niciun fel, ca obligând asigurătorul principal să fie autorizat și să se stabilească în statul membru în care este situat riscul.

60 În privința guvernului german, acesta face referire la distincția făcută de Directiva 78/473 între asigurătorul principal și alți coasigurători. Dispozițiile directivei respective referitoare la asigurătorul principal, în special articolul 2 alineatul (1) litera (c), în măsura în care se referă la Directiva 73/239, demonstrează că țara de risc poate cere ca asigurătorul principal să fie stabilit și autorizat pe teritoriul său, astfel încât să poată acoperi singur riscul. Prin urmare, legislația germană nu încalcă nici Directiva 78/473, nici articolele 59 și 60 din tratat.

61 Este adevărat că dispoziția respectivă din directivă prevede că „asigurătorul principal este autorizat în condițiile prevăzute de prima directivă de coordonare, adică este tratat ca și cum ar fi asigurătorul care acoperă întregul risc”. Totuși, directiva nu precizează în ce stat membru trebuie să fie autorizat asigurătorul principal și, din constatările de la litera A, rezultă că, în conformitate dreptului comunitar, un asigurător, deja autorizat și stabilit într-un stat membru, nu trebuie neapărat să fie stabilit în alt stat membru pentru a putea să acopere întregul risc situat pe teritoriul statului respectiv.

62 Astfel cum a constatat Curtea în Hotărârea sa din 13 decembrie 1983 (Comisia/Consiliul, 218/82, Rec. p. 4063), atunci când un text de drept derivat comunitar poate avea mai multe interpretări, este necesar să se dea întâietate mai degrabă interpretării care face dispoziția

conformă cu tratatul, decât celei care conduce la concluzia că este incompatibilă cu tratatul. În aceste condiții, directiva nu ar trebui interpretată izolat, ci ar trebuie să se analizeze dacă cerințele în cauză sunt sau nu contrare cu dispozițiile din tratat menționate anterior și să se aplice rezultatul acestei examinări în vederea interpretării directivei.

63 În ceea ce privește sectorul asigurărilor în general, Curtea a constatat deja în prezenta cauză faptul că obligația de stabilire nu este compatibilă cu articolele 59 și 60 din tratat. În consecință, o cerință în acest sens cu privire la asigurătorul principal nu se poate baza pe Directiva 78/473. Este de ajuns să se analizeze dacă obligația ca asigurătorul principal să fie autorizat în țara riscului este conformă cu dreptul comunitar.

64 În această privință, din examinarea primului capăt de cerere reiese că cerința de autorizare, în statul destinatar, a unei societăți de asigurare prestatoare de servicii nu poate fi considerată compatibilă cu tratatul decât în măsura în care aceasta este justificată de motive care țin de protecția consumatorului, în calitate de titular al poliței sau de asigurat. Conform articolului 1 alineatul (2), Directiva 78/473 nu privește decât asigurările împotriva riscurilor care, prin natura și importanța lor, necesită participarea mai multor asigurători pentru a le garanta. În plus, în conformitate cu articolul 1 alineatul (1), directiva nu se aplică decât operațiunilor de coasigurare comunitară care se referă la anumite riscuri enumerate în anexa la Directiva 73/239. De exemplu, aceasta nu privește nici asigurările de viață, nici asigurările contra accidentelor sau asigurările de boală, nici asigurările de răspundere civilă care țin de circulația rutieră. Directiva se referă numai la asigurările contractate de marile societăți sau grupuri de societăți, care sunt în măsură să evalueze și să negocieze polițele de asigurare care le sunt propuse; în consecință, argumentele bazate pe protecția consumatorului nu au aceeași relevanță decât în cazurile altor forme de asigurare.

65 Din examinarea primului capăt de cerere reiese, de asemenea, că cerința de autorizare în statul destinatar nu este justificată nici în cazul în care societatea prestatoare de servicii îndeplinește deja condițiile echivalente în statul membru de stabilire și în cazul în care s-a instaurat un sistem de colaborare între autoritățile de control ale statelor membre în cauză care asigură o verificare eficientă a respectării unor astfel de condiții și în ceea ce privește prestările de servicii. Astfel cum reiese din considerentele Directivei 78/473, aceasta vizează să realizeze minimul de coordonare considerat necesar pentru a facilita exercitarea efectivă a activității de coasigurare comunitară și să organizeze o colaborare specială între autoritățile de control ale statelor membre și între aceste autorități și Comisie care, pentru prestările de servicii din sectorul asigurărilor în general, nu este prevăzută decât în propunerea pentru a doua directivă.

66 De altfel, o diferență de tratament în această privință între asigurătorul principal și ceilalți coasigurători nu pare justificată în mod obiectiv. De fapt, deși asigurătorul principal este cel care negociază contractul și asigură executarea acestuia, nimic nu îl împiedică să acopere o parte a riscului mult mai mică decât cea a altor coasigurători.

67 În aceste condiții și pentru asigurările cuprinse în Directiva 78/473 privind coasigurarea, nu numai cerința de stabilire, ci și obligația de autorizare a asigurătorului principal, prevăzute de VAG, contravin articolelor 59 și 60 din tratat și, prin urmare, și directivei.

68 Prin urmare, trebuie să se constate că Republica Federală Germania nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolelor 59 și 60 din Tratatul CEE și al Directivei 78/473 a Consiliului, în măsura în care dispozițiile legislației sale prevăd, pentru coasigurarea comunitară că, în cazul unor riscuri situate în Republica Federală Germania, asigurătorul principal trebuie să fie stabilit și autorizat în acest stat.

C – Cu privire la al treilea capăt de cerere al Comisiei

69 Conform textului său, al treilea capăt de cerere privește nivelul pragurilor stabilite în Republica Federală Germania pentru anumite riscuri care fac obiectul coasigurării comunitare. Cu toate acestea, în timpul procedurii în fața Curții, Comisia a precizat că acest capăt de cerere privește, de fapt, însăși existența unor astfel de praguri.

70 Cu toate acestea, trebuie să se constate că este vorba despre un capăt de cerere diferit și mai extins decât cel formulat în concluziile cererii. Prin urmare, acesta nu poate fi admis. În privința capăt de cerere inițial, Comisia nu a adus niciun argument care să demonstreze că nivelul pragurilor stabilite de legislația germană este prea ridicat.

71 Rezultă că al treilea capăt de cerere al Comisiei trebuie să fie respins.

III — Cu privire la cheltuielile de judecată

72 În conformitate cu articolul 69 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată la plata cheltuielilor de judecată. Cu toate acestea, în conformitate cu alineatul (3) primul paragraf de la același articol, în cazul în care părțile cad în pretenții cu privire la unul sau mai multe capete de cerere, Curtea poate să repartizeze cheltuielile de judecată sau poate decide ca fiecare parte să suporte propriile cheltuieli de judecată. Având în vedere că fiecare parte a căzut în pretenții cu privire la anumite capete de cerere, acestea trebuie să suporte propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA

hotărăște:

1) Republica Federală Germania nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolelor 59 și 60 din Tratatul CEE, supunând, prin Versicherungsaufsichtsgesetz, obligației de a deține o unitate pe teritoriul său, societățile de asigurare din Comunitate, care doresc să furnizeze în acest stat membru, prin intermediul unor reprezentanți, mandatar, agenți și alți intermediari, servicii de asigurare directă, cu excepția asigurărilor de transport, sub rezerva asigurărilor obligatorii și a asigurărilor pentru care asigurătorul fie menține o prezență permanentă, echivalentă cu o agenție sau sucursală, fie își direcționează activitățile, în întregime sau în mare parte, către teritoriul Republicii Federale Germania.

2) Republica Federală Germania nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolelor 59 și 60 din Tratatul CEE și al Directivei 78/473 a Consiliului din 30 mai 1978 de coordonare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative în domeniul coasigurării comunitare, prevăzând că, pentru prestarea de servicii legate de coasigurarea comunitară, asigurătorul principal, în cazul riscurilor situate în Republica Federală Germania, trebuie să fie stabilit și autorizat în acest stat.

3) Respinge acțiunea în privința celorlalte aspecte.

4) Fiecare parte își va suporta propriile cheltuieli de judecată, inclusiv intervenienții.

Mackenzie Stuart	Galmot	Kakouris	O'Higgins	Schockweiler	
Bosco	Koopmans	Due	Everling	Bahlmann	Joliet

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 4 decembrie 1986.

Grefier
P. Heim

Președinte
A. J. Mackenzie Stuart